

چو تو قیسی کہ اندر پادشاہی است
 ستون ملک بنود پایہ تخت
 شے کو خواہد آزادی ز آفت
 ستون و عمدہ بانستواری
 ستون ملک بنود پایہ تخت
 بود شہ برفراز تخت جمشید
 چہنیں روشن پسرخ را بود شوم
 ستون و عمدہ بانستواری
 چرخ ہفت کشور ہمو خورشید
 منزلی گریہ باشد تاج شاہی
 ستون و عمدہ بانستواری
 کہ باشد رخس از مغرب مظلوم
 بے دیدم کمرانی کر میاں
 ستون و عمدہ بانستواری
 کہ لعلش ہست ز اشک ادویہ
 جفائے خلق پیش شاہ گویند
 ستون و عمدہ بانستواری
 ہمہ ڈر تمیش از میاں
 نہ ہر فرقے منزلی تاج شاہی است
 ستون و عمدہ بانستواری
 جفا چوں شکستہ داد از کہ چونید
 ہمہ باشند بہر تاج محتاج
 ستون و عمدہ بانستواری
 نہ ہر سر لایق صاحب کلاہی است
 فلک ہر لحظہ میدوزد کلاہی
 ستون و عمدہ بانستواری
 یکے راز انہم روزی شود تاج
 سے را این کلمہ بر سر بود پست
 ستون و عمدہ بانستواری
 کز ان تاجے نہد بر فرق شاہی
 کے کش تاج شاہی بہر زیب است
 ستون و عمدہ بانستواری
 کہ ادنگزارد آئین سری شست
 کے راج زر بہر زیب
 ستون و عمدہ بانستواری
 نہ تاج آن قند ز مردم فریب است
 کے راج زر بہر زیب
 ستون و عمدہ بانستواری
 کہ ناید بر ضعیف از تختش استیب
 کے راج زر بہر زیب

۱۔ توفیقے سراج = توفیقے = توفیقے ترا ہم ستون عمدہ سراج = ستون و عمدہ
 ۲۔ در بہتکاری سراج = بہتکاری = ۱۳۔ آئین سری سراج = آئین شعی = ۱۴۔ کے کش
 سراج = کے راج ایضا قندزی بہر زیب سراج = قند ز مردم فریب ترا۔

رساند از کعب خود جسد را بہر
 غم عالم چنان باشد بجانش
 بسرا بہر شاہ و سایہ و سے
 جمانداری بہ از عالم ستانی
 ہ بدہ گز دورست گر چہر شاہاں
 دو فرسنگے کند یک ابرسایہ
 کے کز و سے دو کشورسایہ گیرد
 روا باشد کہ زیر قصر خود شاہ
 کے کو سایہ یزدان است در عصر
 ۱۰ حدیث طاق نو شر و ان نماں نسبت
 در ان طاق او بر اوج تخت چوں خم
 شہاں را از سریر دولت خویش
 چنیں کردند شاہاں ملک رانی
 چو شہ را از رعیت راز پرسند
 ۱۵ کے کور است بر یک خانہ فرماں

۲۔ عالم غم سراج ۴۔ سایہ بانے ۵۔ ہرگز سراج ۶۔ مرکز سراج ۷۔ دو فرسنگے سراج ۸۔ دو فرسنگے
 ۹۔ ہمسایہ گیر و ج سراج ۱۰۔ زردورسایہ سراج ۱۱۔ اورسایہ سراج ۱۲۔ چنیں سراج ۱۳۔ چنیاں سراج
 ۱۴۔ طاق او بر اوج سراج ۱۵۔ طاق و بر اوج سراج ۱۶۔ ملک رانی سراج ۱۷۔ زندگانی سراج
 ۱۸۔ کچانہ درماں سراج ۱۹۔ کچانہ درماں سراج ۲۰۔ درخانہ درماں سراج

کز ان پروردہ راحت شود و ہر
 کہ باشد عالمے غم بہر آتش
 بود چوں تاب مہر اندر مہر سے
 کہ از خورشید ناید سائبانی
 کہ ہرگز گیرد از چہیں ہمسپاں
 دو کشور یک شہ خورشید پایہ
 چہ قصرش پسا ہمسایہ میسر
 کند ہمسایگان رسایہ کوتاہ
 گدا بے سایہ او درسایہ قصر
 چنیں پایندہ طاقی در جہاں نسبت
 سٹور زال و شیر تخت با ہم
 چنیاں باید رعایت سوسے درویش
 چنیں بود است رسم ہسربانی
 ز درویش و تو نگر باز پرسند
 بیک تن باید شس کچانہ درماں

بنا چارشس بیاید گرواں گشت
 بحد زور سندی بار برداشت
 کجا تخت یلیساں راکشی بار
 شتر ہوج کشد پیلاں عماری
 کہ بریک سر کشد بار جہانے
 ز مردم جنرہ نیروسے الہی
 بود کوہ گراں در جنبش کار
 گراں تراومی زیں جملہ بے قیل
 کینہ مردم از یک خانہ کم نیست
 بود بریک سر فرماں دہ دہر
 بود از رخت و بار خود بدار
 کہ آں گنجینہ و این مال دارد
 کہ این بے نان آں بے آب اندست
 خوش آدرانشاید دانشن دوست
 جہانے غم خورد بے تو ہر دم
 زیانکار لیت در ہر دو جہانت

کے کو کثوری را کامراں گشت
 بقدر خویش باید کار برداشت
 اگر موری ملخ را پاسے بردار
 بود اسپ از پئے تنہا سواری
 تنے باید بہت دار جہانے
 نہ خد بردن است این بار شاہی
 چو کشتی کو بود چوبی سبکبار
 کشد شاہ ارچہ بار مرکب و پیل
 کہ پیل اسپ اجزیک شکم نیست
 ۱۰ سر اسر بار چندیں خانہ ہوشہ
 پس آں بہتہ کہ بردارندہ بار
 اگر دور برید این حال دارد
 چر منہی ازیں در خواب ماند است
 نشاید بود خوش باہر پے شکوست
 ۱۵ چو تو ہر دم جہانی یا خوری غم
 چو باشد یک جہانے در زیانت

۴- پیلے عماری ستا ۱۲۔ دور برید این حال دارد جمع = دور برید این حال باشد ع۔

۱۶- زیاں کار است ع ا ح۔

ز جو پُر بیند انبار نو خویش
 ہماں یکبار پر باید نہ ہر بار
 ز مال اسباب ملک آمادہ حالت
 کجا ماند بنانی دولت آباد
 شتر چون ماند بارفتان ماند
 کزاں آلت توں کردن مہری
 بہنگام عمل ہنجر باید
 نہ کرسی ساختن ہواں و نہ تخت
 ولے بر سنگ باشد ازہ راکوب

ولیکن فرض بر قلب شکستہ است
 کہ گشت از بے زری پولادشاں گل
 کہ شد پولاد ہندی چون روی خورد
 کہ جانے میفروشد بہر تانی
 چہ غنم کرد باو گیسو است با باد

چو دہقان پرورد گشت جو خویش
 چو بژد باغبان خرمائے پربار
 رعیت مایہ بنیاد مال است
 رعیت چون خسلل باید ز بنیاد
 ۵ و گر مال از چشم نادان ماند
 سپاہ است آلت آفاق گیری
 چو از آلت عمل بسیار باید
 چو تیشہ بشکند از راندن سخت
 ازہ بر چوب رانی دو شود چوب
 ۱۰ ز محنت پارہ شد چون قلب لشکر
 عطا کردہ از شاہانت نشستہ است
 بسیار میں تستان آہنیں دل
 بسیار نقش سفالیں چوں گل رود
 کرم شرط است بر اجرت ستانی
 ۱۵ فلک باید کہ گیسو مایہ داد

۳۔ پایہ بنیاد = ایضاً آمادہ حال طرح حج ح = آباد حال ع^۱ ۵۔ بارانقادہ ع حج = رخت اتقان
 سع^۲ ۶۔ بیار یا بد اور معہ بنانی ہنجر یا بدع۔ بیار باید و ہنجر باید سرح ح^۱ ۱۱۔ نشستہ اور شکستہ نیز سے
 یا گیا ہوتی فنون میں نشست اور شکست ہر۔ ان میں غیر لفظی حروف کو کتابت میں بھی حذف کر دیا ہے۔ ۱۲۔ روئیں تستان
 و آہنیں دل ع^{۱۳}۔ زری خورد سرح = زبرد خورد سرح = پایہ و ادع حج ایضاً آشا باد سرح ک

چه آگہ خفته شاه اندر غساری
 چه داند نازنین بر پشت رهاوار
 خزاندر کو چک جاب داد و جاب بُرد
 کسے کز بہر تو صد بیخ و رز و
 ۵ ز بہر آنست این درویش و آن شاه
 نہ شہ را از گل دیگر سر شند
 چو ما ہم گوہریم از یک خندانہ
 بندہ نیست اورا بر سر این تاج
 ہمیں ہوجش نگہ کن تاجی خاست
 ۱۰ بشکر این بساید آرزو داد
 کند شیراز بخوردن خسل کرگے
 و گرد ریاضہ بخشد لولوی تاب
 درخت ارسایہ نبود بر زمینش
 بزرگی را کہ خلق از وسے فروتر
 ۱۵ بداد دست وہ تا صد شود شاہ

از و کافتادہ در اشتر سواری
 از ان رہرو کہ بر سر میکشد بار
 لے خربندہ زیر بار چنہ مرد
 ز تو آخر بیک راحت نیز زد
 کہ او تیسار این دار وہم گاہ
 نہ نعمت زان او تنہا نوشتند
 چہرا کجہ تفاوت در میانہ
 کہ بہت او منعہم خواہندہ محتاج
 کہ دستش ناودان روزی بہت
 کہ بہت این آرزو سے خویش ناوداد
 برو تمہمت بود نام بزرگے
 چہرا غواص گرد غنہرقہ در آب
 چہرا خلقے بود سایہ شینش
 وہش نیکو بہت داد از وسے نکوتر
 بہت داد ماند کشور آباد

۱۔ بر اشتر ع = در اشتر سراج ع = از اشتر سراج = دور اشتر سراج = کہ نعمت عراج ۵۔ بادوانی
 روزی ع = ناودان روزی سراج عراج ۱۰۔ او داد عراج = ان داد ۱۲۔ پنجش ع = نہ بخشہ سراج
 عراج ایضاً نوق ع = غرقہ سراج عراج ۱۵۔ بادو بہت عراج = بادو دست وہ تا صد سراج عراج = بہت او داد وہ تا صد

کند ابرے کہ دایم سایہ بانی
 چو پرشد قصہ مظلوم ناگاہ
 فرو خواں نامہ مظلوم زان پیش
 سپید بہت ارچہ ایوان شہنشاہ
 چو تیر نالہ دوز و بام خورشید
 عثمان شاہ گر بر آسمان است
 تہ غار اژدہاے پانچاں زور
 کنہ چون گیسرو اندر پترہ پیل
 توان بے تواناں بہت چنداں
 ا بیاید شاہ را بسینش زد و عین
 شہے کش نیست زین دو عین بسینش
 مزدور بہر دودالش بر صیانت
 نلک را کیں دور بہر پیش باشد
 و گر پیرایہ شاہاں صلاح است
 بہ از باراں کہ باشد ناگمانی
 ستاندز آسماں ستاند از شاہ
 کہ بینی روسیہ و نامہ خویش
 سیہ گرد دوز و دیتسرہ آہ
 چہ باشد پیش او دیوار چشید
 دعار ا دست بالاتر از ان است
 شود مسکین چو در پیش خرد مور
 نگار د پیل را از سُرخ و نیل
 کہ پی سخت دست زور متداں
 ز عین عدل و عین عفو مابین
 اگر صد مردمی وارد بسینش
 کہ سر حر و دین و دیانت
 رہش سونے صلابت خویش باشد
 کہ دولت را فصل در روح و راج است

۲۔ بر شع ع ح = پر شد ستا = پر شد را ایضا ستاندز آسماں سع = ستاند آسماں ع ح ح ۳۔ نامہ مظلوم

سع ح ح = قصہ مظلوم ع ستا ۴۔ گر بر آسماں سع ح ح = کو بر آسماں ع ۵۔ کنہ سع ح ح = کنہ ع۔

۶۔ ناتواناں ع = بے تواناں سع ح ح = بے تواناں ایضا سخت دست سع ح ح = دست سخت سع ح ح

۱۲۔ حرف است سع ح ح = حرف اندع۔ بر دین سع ح ح = در دین سع ح ح ح ۱۳۔

کے کو نکل یزدان شد ز نہ طاق
 بکہ خیزی شو و خورشید آفاق
 کہ دار عالی زور و شنائی
 د مدیح نشاط از روئے ساقی
 شو ند از ذکر وی روحانیاں مست
 چو مردم این روادار و کہ ہر کس
 روا باشد چنین کز شکر این جود
 چو داکش ایزد آں پیشانی نخت
 اگر بر خاک پیشانی ناید
 کند چوں صد ہزارش سجدہ در پیش
 ۱۰ ولے چوں نیست آں در حد مردم
 چو سلطان بندگی را پیش گیرد
 چو یک سجدہ نہد چہ پارہ وارث
 پس آں سر ہا کہ سودش برگذرا
 و گرنہ کے تو اند کو بہر روئے
 بکہ خیزی شو و خورشید آفاق
 کہ دار عالی زور و شنائی
 د مدیح نشاط از روئے ساقی
 شو ند از ذکر وی روحانیاں مست
 ہمیں پیش نندرو بر زمین بس
 جسیں بر خاک نہند پیش معبود
 کہ بر پیشانی شاہاں نہند تخت
 بجز خاکش بہ پیشانی ناید
 از و صد چند باید سجدہ بل پیش
 بتا ویلے ازینجا باز گردم
 خدا آں بندگی زودر پذیرد
 و ہدیہ پارگی مژد ہزارش
 بدیں چارہ برد زودام سر ہا
 گزارد حق یکے یکے روئے

۱- بکہ خیزی سنا = ز کہ خیزی ع ع ح ۴ - زندہ دست ع = زبردست سنا ع ح ۵ - مردم
 سنا ع = مردم سنا ع ح ۶ - جسیں بر خاک ع = دوزخ بر خاک سنا سنا ع ح ۷ - این پیشانی ع ع = آں
 پیشانی ح ۱۱ - زودر پذیرد سنا سنا ع = از روئے پذیرد ع ۱۲ - سجدہ کند سنا سنا ع ح ایضا مژد ہزار سنا ع ح =
 ہر وہ ہزار ع ۱۳ - بدیں چارہ سنا ع ح = بدیں سر ہا ایضا برد زودام سر ہا سنا = برد زودام سر ہا ع ح -

نیاز از شاہ بہ کو سر فراز است
 ز پیر خود شنیدم قطب آفاق
 کہ ہر کو والی ملکہ شد از دور
 و گر عادل بود از ظلم بے لوث
 ۵ کہے کیش بر جنین مند بود جائے
 پس آں کو ملک داد آگشتہ پیش
 و گر شد رسم شاہاں جام گلگون
 چو باشد خانہ را پاسبان مست
 چو نوشد پاسبان عالی مے
 ۱۰ شبانی را کہ باشد بادہ در پیش
 ہمیں یک جڑ در طاس شربانی
 خرابی قصر سلطان راز آب است
 سرود و لہو ہسم باید بعت دار
 نشاید تا بدار حد نمسہ و ناسے
 ۱۵ نواہے کہ در خورد و سریر است
 کہ اخو جمیلہ زار می و نیاز است
 کہ ثابت باد چوں دو قطب شطاق
 ولی اللہ بود گر خود کند جور
 بود قطعی بعد خویش بل غوث
 روا ہشد کہ از می لغزش پائے
 سزد کہ لعل می بنود نگینش
 باندازہ نہ از اندازہ بیرون
 رساند دزد خود را بادہ بردست
 خرابی چوں نکیرد عالم از دسے
 رساند نقل گرگ از پہلوئے پیش
 کہ طوفان است از بہر خرابی
 چہ بد آبی کرد و سلطان خراب است
 کہ چوں بسیار شد غس آورد بار
 کہ پائے تخت ہم بر خیزد از جائے
 صریر خامہ و آواز تیر است

۴- بے ظلم و بے لوث غ ج ۶- کز لعل سماع ج ۷- کز لعل ع ۸- بادہ بردست
 سماع ج ۹- بار بردست س ۱۰- کشور از دسے سماع ۱۱- عالم از دسے سماع ج ۱۲-
 ہسم باید سماع ج ۱۳- ہسم باشد ع

سماعِ ارجنِ داؤدِ لیستِ بسیار
 بدستِ شاهِ بہ شہبازِ دلکش
 ہمہ بازیستِ این درمہ بازی
 سر و ارچہ غذائی جانِ پاکِ بہت
 شرابِ ارچہ جسدِ را نوشِ داروست
 بصرہ ہرچہ برگیزند نغز است
 بحکمتِ بادہِ راستِ بہر بہشد
 بود ملکِ سلیمانِ رازیاں کار
 کہ طفلانِ را بود با ببلانِ خوش
 بود سر بازی اندر ملکِ بازی
 چو جانِ مستغرقِ آن شد ہلاکِ بہت
 نہ آخرِ اصلِ سر و دو خارِ اوست
 خوش بے صرفہ جانِ را پائے نغز بہت
 بہ پڑی آبِ حیواں زہر بہشد
 سرگزشت

در ایامی کہ این نفسِ بد آموز
 ۱۰ بیاباں می بریدم ریگِ بر ریگ
 من و با من چو من تشنہ سواری
 من ارچہ نقطہ جانم بود در تاب
 بے ترکِ دم و تر شد بگرہم
 قنادانِ تشنہ و زان تشنہ تر خوش
 ۱۵ ہم او سیراب شد ہم مر کبش سیر
 گرفتارِ منفل شد دور زامروز
 ز بس گرہم جو شید چون دگ
 رسیدیم از رہ اندر جوئباری
 ندادم نقطہ خود را روغنِ از اب
 سکونت یافت نختے جانِ در ہم
 کہ نجش جانِ برد زان آبِ جانِ بخش
 نشد در دادنِ جساں بہر دورادیر

۱- ملکِ سلیمان در ارجنِ داؤد لیستِ بسیار - ۲- آن شرح ع = آن ہم ع ۵- در در سر خار تر ۶- بسیری
 ع ۷- بہ پڑی ع ۸- سرگزشت ع ۹- حکایت سرگزشت تر حکایت ۱۰- رسیدیم مراجع
 = رسیدیم ع ۱۱- لفظِ جانم ع = لفظِ جانم تر جمع = لفظِ خود تر جمع ع ۱۵- بہر دو تقصیر ع -

دریں وادی کہ ہر شست جاں سوز
 بیک شعلہ است آتش شمع خانہ
 زلالی کوست تالب ثمرت زیت
 غلو جائے کہ در طاعت نشاید
 ہر فن کت غلو گشتہ است محکم
 شہ آزاداں کہ گفت از جان آزاد
 شے کش چار تر کش در کلمہ نیست
 شبک خواہی حساب پادشاہی
 کہ در حشہ آتش کش نیست پایاں
 نہ صوم و سجدہ مطلق پارسائیت
 ہمیکویم بکارے شو ہوسناک
 ہمیں توفیق باد از غیب یارت
 ہمیشہ بادت از قرب خدا نور
 در سبب نظم این جواہر کہ زمرہ وصف خضر خاں و اہل طہ عقد است
 کتبہ اللہ علی قلوب القلوب

مبارک باد وادی کاخستہ روز
 شد از نور مبارک گیتی انور

۳۔ رفت بالاتر جمع = بزرگ بلاست ۴۔ آتشی شمع = آتش شمع ۱۰۔ مطلق مراد جمع
 = رخت ۱۲۔ این نظم جواہر جمع۔

رسید قبیل پشانی کشان
 ولم رگفت کاست لے جوان تخت
 چو گنج است این که دادت خازن غیب
 بفر دوس از زلال جاودان است
 ۵ نماذ از بس که دادندت بسینه
 بشارت میدهم کز پرده راز
 خضر وی مژده دادست جانی
 نه آن آبے کز اں سکند روم
 ازاں شربت که آمد ز اهل گفستا
 ۱۰ چنین دانم که آن گویند چست
 رواں کن چشمه خود را بدانسوے
 ز ہیخت ارچناں منسج نهالے
 ہم این چشمه به آب وئے ماند
 ہم آن سرو هنگند بر اهل امید
 ۱۵ مرا کا قبیل خواند این مژده در گوش
 ز بهت ساختم رخس فلک گام

نگہ بالائے پشانی ہسان
 کہ برگردوں زدی اندیشہ راتخت
 کہ در پشت نگوں کرد آسماں حسیب
 زبان کلکت آناودان است
 کواکب رہتاعی در سنرینہ
 دری کرد است دولت بسر تو راز
 خضر حناں را به آب زندگانی
 نہ بدچوں آب خوردش ما بمحرم
 بعد دوم اسکند ریدار
 تویی واں آب حیواں گفستا
 کہ بہت این چشمہ را آن تشہرہ جوے
 زجوی خاطر نوشد زلالے
 ہمیشہ آبش اندر جوے ماند
 ز شاخ نیکنامی طیل جاوید
 ز شادی پائے خود کردم فراموش
 بیک گنبد رسیدم بر نسیم بام

۸- کزوستا ۱۰- دانندہ چست ع ایضا تویی و آب حیواں ع ح = تویی واں آب حیواں سماع

۱۵- پائے خود سماع ح ع اح = خویش راست

ہمراہی شدہ بامن دران اوج
 چو گل بر چشمہ امید رسم
 فلک صفا بستہ و انجم صفا آئے
 سعادت آیۃ الکرسیٰ ش خواندہ
 چنانکہ از لوح محفوظ آیت نور
 چو موسم روزگار سخت شد نرم
 کہ انجم رشک بردند از جبینم
 دعائے سوائے مندر و میدم
 بایر و در حدیث آن دیدہ فلک
 چو چشم عید جو یاں در سر نو
 مبارکباد گفتش خواجہ شاہ
 پیرش داد مزد نیک خواہی
 تو وضع کرد چون گردوں زمین را
 کہ دولت گفت بختم را سلا سے
 کہ در من رسم کبر است این معانی
 من ار بر تر رسم خود را زہر عیب

ہماں چشمہ کہ دریا بود در موج
 رسیدم تا بدان گلشن کہ بستم
 مَعْلَا حضرتے دیدم فلک سائے
 فلک بر کرسی بختش نشاندہ
 ۵ فروغ جبہ نور انگذہ تا دور
 چو چشم من دران خورشید شد گرم
 بجائے سو وہ شد زو بر زمینم
 دران خدمت چو بسم اللہ شنیدم
 بروئے سروران چیدہ فلک
 ۱۰ دران ایرود و چشم بندہ خسرو
 ہر کاں ماہ تو خم گشت ناگاہ
 مرا با آن مشکوہ بادشاہی
 عزیزم داشت ہچوں بسم نگیں را
 ہم گفتاریم داد احتیاسے
 ۱۵ بختم گفت خسرو تا ندانی
 چو سلاک بندگی کیانست از غیب

۴- بختش را تراغ حج بختش ع ۶- براں ع ۸- دران خدمت ع حج ع = دران حضرت س ۱۰- بندہ خسرو
 = شیر پیوچ ر تراغ حج = میر و پوٹو س ۱۵- رسم گیر ع = رسم کبر حج ع -

بدان منعم کز احسانی ز حدیش
 کہ من گرچه آشکارا تاج دارم
 ولے ملے کہ حکم آسماں داد
 بزرگی کردن ارچه ناروانی است
 ۵ اگر بنود بچشم خاصگان ناز
 کرشمہ شد جاں دار لیست شرار
 بگشت از سر بزرگی کس شد و میر
 شکوہ شیرزاں افزوں ز کرگ است
 پتنگ ار کیر بنود در دغش
 ۱۰ چو گفت این بس نوازش کرد و فرمود
 ز نطق یک سخن صد لولوی تر
 مراد سر ز سووانے جوانی
 ولے دارم اسپر فتنہ جائے
 ہمہ روزم چو بجنوں ماندہ در سوز
 ۱۵ شدم کم در بیابانی بنا گاہ
 من آن خضم کہ آب خضم دارم
 ز شاہ افزوں نند تعظیم رویش
 ہماں خود را کم از کم می شمارم
 بساید و ادواں در خورداں داد
 نہ کبر است آن کہ قزپاوشانی است
 ز گستاخی کہ دار دہام را باز
 کہ حسالی دار داز بیگانہ رہ را
 ولے چون سر بزرگ آمد پتہ پیر
 کہ در معنی و صورت سر بزرگ است
 نند میش از لکد برسینہ دغش
 کہ لے صد گنج معنی در تو موجود
 ز کلکت یک شبہ صد کان گوہر
 خیالی ہست زانگونہ کہ دانی
 مسل گشتہ در بند بلائے
 شبم در قصہ لیلی شود روز
 کہ آنجا خضر اول گم کند راہ
 ولیکن آب خوش خوردن نیارم

۲- کہ من گرچه آشکارا سراج = من اچھا افکار = کہ من گرا آشکارا سراج = حکم جو ہم = آن کہ سراج = ایس کہ ع

۶- جاندار است ع ۱۱- ز نطق سراج = ز نطق ع -

دو عالم غم کجا گنج دیریں دل
 پھر نقش بستم ز اشک گل رنگ
 کہ کرد از رخنائے سینہ در باز
 کہ در میزان ولسا کم شود تنگ
 و گر کس زندہ دل باشد بید
 مرا و عالمے را غمگسارے
 کہ بگر نیرد ز دیگر رخنہا ہوش
 کم از گنجی نباشد مزد رنجت
 نہانی محرمے سونے من آورد
 کشاد از دیدہ من در زماں آب
 پذیرفتم بچشم و دیدہ این کار
 نمودم رجعت آن ویجاہ پرست
 سواد حرف و سودائے نہانی
 بندی بود دروے بیشتر نام
 کہ پیوندم پلاسی را بہ دیبا
 ضرورت عیب کے گیرد خردمند
 نہ لفظ ہند لیست از پارسی کم

اگر چه عالم است این دل دیریں گل
 چون غم را بسا نماند اندر دل تنگ
 ز تو خواہم کہ این افسانہ راز
 چنان سخی ز بس بر این دل تنگ
 دل مردہ حیات از سر نپرو
 بود گاہ غم و اندیشہ پارے
 چنان در دل رود از رخنہ گوش
 چو دید این پنج طبع گنج سنجت
 بفرمود آنگے کاں نامہ درد
 ۱۰ چو در چشم آمد آن دو دگر تاب
 سبک زان قرۃ العین جب سانداز
 شدم بس سر بند از خدمت پست
 من زیں پس طسرا ز این معانی
 چو آنرا دیدہ شد آغاز و انجام
 ۱۵ بے نمود در اندیشہ زیبا
 ولیکن چوں ضروری بود پیوند
 غلط کردم گرازدانش زنی وم

کہ بر جسد ز باہنسا کامرانت
 کم از ہندویت شد ز اندیشہ معلوم
 کہ نامی نہ دور و گفتار دیگر
 کہ بے آچار تیزی کم تو ان خورد
 تو گوئی کہیں جسدان جان پاک است
 بگنج از لطافت ہیج در جساں
 عقیقی از مین دُرِ دری را
 متاع عاریت عاری شکر است
 کہ آمیزش در آنجا کم مجال است
 از ان آئیں دریں کم نیست کجرف
 شناسد کہیں نہ تخلیط است و نی لاف
 در ان نیز از دیگر ہا کم ندانے
 خدی ہندی کئی گفتار من جبرج
 کہ داند با ورم داری ویانے
 بیک قطرہ شدم مہاں دریا

بجز تازی کہ میسر ہر ز بانست
 و گر غالب باہنسا در زری و روم
 عرب و رگفت دار و کار دیگر
 بنقصانست نغظ پاڑس در خورد
 ۵ چو آن صفائی و شاد این دردناک است
 جسد را مایہ گنج ز ہر ساں
 نزدیکت کردن ہم سری را
 ہمیں دولت ز گنج خویش صرف است
 زبان ہند ہم تازی مثال است
 ۱۰ گر آئین عرب نحو است و گر صرف
 کے کہیں ہر دوکان است صراف
 و گر پرسی بیانش از معانے
 اگر از صدق و انصاف وہم شرح
 و ر آرایم بسو گندے زبانے
 ۱۵ ولے من کاندیرین نعتد مہیا

۲۔ غالب سراسر متاع حج = اغلب ع م۔ اچار تیزی سراسر حج = اچار حربی سراسر = اچار چیز ع

۴۔ ہم سری راست = ہم سری راست = ہر سری راست حج ۸۔ حرف شکر س۔

۱۳۔ کند سراسر = کئی سراسر حج۔

زقطرہ درپشیدن گشت معلوم
 کے کز گنگ ہندستان بود و
 چو در چین دید لبیل بوستان
 نکودانند خوبان پری کیش
 ز لطف آن جامہ گوی آفتابے است
 کے کامرود و آبی داشت در کام
 خراسانی کہ ہندی گیر کش گول
 شناسد آنکہ مرد زندگانی است
 دریں شرح و بیاں کابیت در زو
 ۱۰ کہ دانا باشد و منصف ہر چیز
 سخن کز ہند و از روم افتدش پیش
 ز بے انصاف نتوان یافت این کام
 و گر کس سوئے خود کرد و جہت گیر
 بہ از من خود نیار و بود و صاف
 ۱۵ سید گو بند ہند و چین است

۵۔ آفتابے است اور مصرعہ ثانی ماہتابے است جمع ۲۔ آفتاب است و ماہتاب است ع ۳۔ ایضاً
 سایہ باع ۴۔ سایہ یا خود سراع ۵۔ سایہ یا ۶۔ صرف نسخہ ہمیں مصرع ثانی اس طرح ہے۔
 کہ ذوق برگ ذوق برگ جانے است ۷۔ کابیت خوش رود ۱۱۔ کز روم و از ہند ستا۔
 ۱۲۔ یافتن کام ستا ۱۵۔ عالم عظیم ۱۶۔

کہ مرغ و اولیت از و جلہ محسوم
 ز نیل و جسد لاف دست معذور
 چہ و اند طوطی ہند و ستاں را
 کہ لطف دیو گیری از گتاں بیش
 و یا خود سایہ یا ماہتابے است
 نخوردہ موز را سجد ہند نام
 نخسے باشد بہ نزدش برگ قبول
 کہ ذوق برگ خالی ذوق جانی است
 کے باور کنت گفت رخسرو
 زمیں ایک بیک دیدہ بہ تمیز
 سوئے انصاف گیر دنی سوئے خویش
 کہ غمیا بصرہ را بہ گوید از شام
 ہند کم نغزک مارا از انجیر
 کہ من حجت سرایم او زند لاف
 سواد عظیم علم ہمین است

کز آنجا نسبت است این بوستان ۱
 کجا اینجا شد ندی منزل آرائے
 بخت موم خود را انگبیس کن
 دروغش نیز باشد رست مانند
 نہ آنکہ از بہر ڈرودن بود ۳
 بہ ہر سو مید و دسیلاب تیزش
 کنوں در جوے اصلی باز گردم
 ز طاؤسان ہندستان یگانہ
 در اول بود دیول دی خطابش
 فسون بندہ از دیوش نگہداشت
 کہ آں ہندی علم برزوز ہند ات
 کہ دیول را دؤل کردم بہنجار
 دریں نام است دولتہا بے جمع
 دؤل رانی مرکب کردش نام
 فلک دظل این ہر دو علم شد
 دؤل رانی خشنہاں ماند در دہر

ہشتے فرض کن ہندوستان را
 وگر نہ آدم و طاؤس ز آنجاے
 اگر دعویٰ کنی بارے چنین کن
 سخن باید کہ چوں گوید نہ مند
 ۵ زباں باید بہ دُر سخن چو ہمال
 غرض طبع کہ تند است آبخیزش
 پریشاں چند موج انداز گردم
 دؤل رانی کہ ہست اندر زمانہ
 برہم ہندوی از نام و بابش
 ۱۰ بنام آں پری چوں یورہ داشت
 چناں رسم بدل کردم مراعات
 یکے علت در وقتندم از کار
 دؤل چوں جمع دولتہاست و جمع
 چورانی بو صاحب دولت و کام
 ۱۵ چو نام خاں بنام دوست ضم شد
 خطاب این کتاب شامتی بہر

۱۔ کہ آنجا نسبت سے معنی ۲۔ مجلس آرائے ۳۔ نہ آنکہ از بہر ڈرودن سے معنی ۴۔ نہ آنکہ از بہر ڈرودن سے معنی ۵۔ رسم بدل سے معنی ۶۔ رسم بدل سے معنی

مبارک نقش این حرف ورق مال
 یکے ہست آنکہ اندر کامرانے
 و گر چوں لیلی و مجنوں بترتیب
 چو بود این نام محتاج بیانی
 چو لولو باشد اندر گوش ماہی
 اگرچہ مغز بادام است بفسنہ
 دو کشتی نقل بخش پستہ خندان
 چو عذیر نام بیژن و اوم از کام
 کتوں گرد ریتا باشد درنگی
 ۱۰ ز بخش شا کہ من در بینہ دارم
 بہنجاری بکارم نقش این درج
 نہ لافم بیش ازین تا کردہ ترتیب
 چو آید نقش این دیبا بپایاں
 خدا ہم بہ بخش تابداں گاہ
 ۱۵ چو ہیت کرد کردم جسلوہ سازش

بدو معنی مبارک میکند قال
 حضرت سانا تو دولتسا برانے
 دؤل رانی حضرت ساں کرد ترکیب
 بیاں کردن نمیدار دنیا نی
 مہر شرا با ز کن گردید خواہی
 بباہد پوست کندن تا دہ مغز
 چو کرد غنہ قہ دروی دؤدنداں
 و گر عذیرے ندارم از پنے نام
 بریں شیشہ بنا رہی پسنج شکی
 بریزم ہر چہ در بجینہ دارم
 کہ چوں آب رواں گو ہر شود خسیج
 کہ گل نارستہ نتواں گفتن از طیب
 بیا بد خود بری کیش ہست شایاں
 کہ از گلگوینہ بیژن آید این ماہ
 کلم از شہری نباشد نرخ نمازش

۱- حرف این نقش ع نقش این حرف ع ج ۳- کشت س- کرد ع- کردہ ج ع ۴- غی دانہ ج ۵- گردیدہ خوبی
 ۶- خود سر نہ ساع ج- فرق ع ۸- ندارم ع ج ع- نیارم س ۹- نیارو ع ج ۱۲- بیش ازین ساع- بیش ازین
 ج ع ایضا گفتن ساع کہ گفت ع ۱۴- خدایم ہر بخش س- خدا ہر بخش س- خدا ہر بخش ساع ج- خدا ہر
 ہر باشد ج ۱۵- کردہ ام در جسلوہ ساع-

ز شاہی کوست آن بت اوقا جوئے
 تو انم خواست لایبہ ہدیہ رُوئے
 خدایا دہ تسرع و زندگانی
 کہ بینم این صنم اور جوانی
 پوشد پردہ زاب خضر جانس
 سپارم در کبنا رخضر خانس
 کہ آب لطف آن خصمہ زمانہ
 بہ سبزی بسا نہ جاودانہ
 قلم زدن نخست شرح تیغ زدن جمہوسلایین با ضیہ علی انحصول
 و بیان آثار و لفظ محمد علاء الدین الدنیا

خوشا ہندوستان رونق دین
 شریعت را کمال عتد و تمکین
 دہلیم ہمسلم دہلی بخنارا
 ز شاہان گشتہ اسلام آشکارا
 تمامی کشور از تیغ عتدہ کار
 چو خارستان ز آتش گشتہ بخار

۱۰۔ ریسرٹ، سہ ۶ رددہ ۱۵۰۔

زبردستان ہندو گشتہ پامال
 فرو دستاں ہمہ ردا دین مال
 بجائے کاب جتہ کہ چندایاں
 زمغز خویش توغن دادہ رایاں
 بدیں عزت شدہ اسلام منصور
 بدای خوار سی سران کفر مقبور
 بذمہ گنہودی رخصت شرع
 نامندی نام ہندو زاصل تا فرع
 ۱۵۔ سر ہندو چوتہ رہاں رامطع است
 ز آب تیغ خویش را شفیع است

۱۔ وفا کوش اور مصرعہ ثانی ہدیہ رُوئے تسرع عتدہ ۵۔ دہلی کا لفظ تسرع میں نہیں ہے۔ اور در بیان
 صرف میں نہیں ہے۔ اور نسخہ ح ح میں بجائے علاء الدین الدنیا کے علاء الدین الدنیا ہے اور نسخہ
 میں جو کالفا نہیں ہے۔ ۸۔ عتدہ ۹۔ کہ زاتش راجہ۔
 ۱۰۔ بذمہ راجہ = بذمہ عتدہ عتدہ عتدہ۔

ز غزنین تالیب ریادیں باب
 نہ زان زہ ویدہ زاغان گرہ گیر
 نہ ترسانی کہ از تا ترس گاری
 نہ از جنس جنوداں جنگ جو ریت
 نہ منع کز طاعت آتش شوہ شاد
 مسلمانان نمانی روش خاص
 نہ کیں باشافی نے مہر بازید
 نہ زابل عتیزالی کز فن شوم
 نہ رقصی تارسد زان مذہب بد
 نہ آن سگ خارجی کز کینہ سازی
 نہ خاک مسلمان خیزویں جوئے
 کون از باغ اصلی نوکنم بر
 چنیں گوید خبر دانندہ حال
 کہ از غزنین چوبیروں کرد مصمام

ہمہ اسلام بینی بریکے آب
 ہمہ در کیش احمد رہت چوں تیر
 ہند بر بندہ داغ کرد گاری
 کہ از قرآن کست دعوی بہ تورت
 وزو با صد زباں آتش لب بر یاد
 ز دل ہر چہ آئیں را با غلاص
 جماعت را کشتت ابجاں صید
 زوید ارجند اگر دند محسوم
 جفاے بروفا داراں احمد
 کند باشیر حق رو باہ بازی
 کہ ماہی نیز نشی خیسر واز جوئے
 ز شاخ خشک ریزم میوہ تر
 کزاں میوں خبر میوں شدش فال
 میغرالدین محمد گوہر سام

۱۔ بریں باب ۲۔ نہ آن ہر۔ نہ ناں نہوع۔ نہ زان ہر ع۔ نہ زان کثر۔ ایضا گرہ گیر ع۔ غرض گیر جمع نہوع
 ۳۔ یوریت ع۔ باہر چہ آئیں ع۔ در ہر چہ آئیں ع۔ گر دوع۔ گشتت۔ کردند تلخ۔ گردید ہر ع۔ ۱۲۔ اس
 شعر کے اوپر صرف نسخہ میں یہ عنوان ہے: "ذکر اسامی بادشاہان ہندی" باقی نسخے اس عنوان سے خالی ہیں۔ میرے نزدیک یہ عنوان
 ایضاً غلط لکھا ہوا ہے اور اس کی یہاں ضرورت ہے۔ عنوان سابق تمام فصل کے لئے کافی ہے۔ ۱۳۔ کزین ع۔ ۱۴۔

یہ ہندوستان شد اسلام لشکارا
 کہ بنیاد کسریٹس تا ابد باد
 قوی ماند این بنا چوں اعتقادش
 زدود از روسے ہندستان سیاہی
 جزائے این عمل باد آتش روزی
 ز قطب الدین سلطان گشت آباد
 ہمایوں کرد از اسلام این گمن بوم
 در آتش غرقہ کرد از آتشیں موج
 گرفت ازکے ہزار و چار صدیل
 ز مشرق چتر شمس الدین برآمد
 کہ بچوں صبح دؤم شد ہما نگیر
 نتاج فتح زاد از تیغ مسال
 نمودار غزائی اوست در ہند
 برآمد خستہ فیروز شاہی
 ہمہ گنجینہ شمسے تہی کرد
 چو طفل ہشت ماہہ دولتش مرد

ازاں سلطانِ غازی بے مدارا
 سریر دہلی از وسے یافت بنیاد
 چو بود است اعتقادے در ہنادش
 چناں کو ز آہن شمشیر شاہی
 ۵ زیزواں با ہزاراں دفعہ روزی
 ہر آنچہ آں شاہ غازی کرد بنیاد
 نہ ہی بندہ کہ از یک حکم خندوم
 ز شمشیرے کہ زد بر رکنے فتوح
 فلکد از آب گنگش جامہ دریل
 ۱۰ چناں قطبے چو در مغرب سر آمد
 کف تغیش چناں گشت آسماں گیر
 چو ذوالقرنین تا یک قرن کامل
 ز حد مالوہ تا عسراء سند
 چو رفت آن شمس روشن در سیاہی
 ۱۵ بخشش خلق عالم را یہی کرد
 چو ششاہی در اں دولت بسر برد

۳۔ بودہتے آج۔ بودش ایضا بر اعتقادش عہد۔ زاہنیں عہد ۴۔ سلطان گشت مراد۔ سلطانانی شد مراد
 ح جمع ۱۰۔ حکم حکوم مراد۔ خود سر تاج آج۔ غرق ع ۱۰۔ چو در مغرب آج۔ کہ در مغرب ع ۱۱۔ چناں
 ع ۱۲۔ نتاج فتح ع فتح حاشیہ۔ نتاج فتح مراد۔

بہ دختر گشت رائے نیکرایاں
 سریر آراست از جائے سریرت
 چو برق از پردہ میسنو پر تویتخ
 فراواں فتنہ بے آزار میماند
 ز پردہ روئے بنود آفتابش
 کہ حال میشدند از وسے دلیراں
 کسے بر حرف او نہاد انگشت
 بروہم خامہ نقدیہ برگزشت
 نگین سکہ بہرام شاہی
 نشاطے راند چوں پیشیہ بہرام
 شد آن بہرام نیز اندر دل گور
 سعادت داد ہفت ہشت مسعود
 علای ہشت از وسے مند و تخت
 جواں سرے ببالیں گاہ ہشت
 بگیتی بہرے دیا و دیں گشت
 جہاں میداشت اندر سایہ خویش

از اں پس چوں سپر کم بود شایاں
 رضیہ دخترے مرضیہ سیرت
 مے چند آفتابش بود در میخ
 چو تیغ اندر نیام از کار میماند
 ہرید از صدمہ شاہی نقابش
 چناں میراند زور بادہ شیراں
 سہ سالی کش قوی بد پنجہ و مشت
 چہارم چوں زکار او ورق گشت
 رواں شد ز اں پس از حکم الہی
 ۱۰ سہ سال او نیز اندر عشرت و جام
 بروہم کرد بہرام فلک زور
 از اں پس برسد از تخت مقصود
 دوسہ سالے دگر از دولت و بخت
 چو آن گلہائے کم عمر از چمن بست
 ۱۵ بہ محمودی شد روئے ز میں گشت
 بسال بست ز اوج پایہ خویش

۱- وزاں پس چو ۲- دخترے ع لحو - دخترع ۵- پرید سراج ۶- پنجہ و مشت ع - تختہ ہشت سراج = بخ
 ہشت سراج = بر تخت ہشت چو ۱۰- سہ سالے اوہم سراج ع لحو - سہ سال او نیز ع
 ۱۳- دوسہ سال دگر ع ع ۱-

عجب عمدی ہمہ در کامرالی
 نکس وادی کند کیسہ راتاب
 مسلمان چیزہ دست ہندواں رام
 شے در ذاتش از یزدان شکوہی
 خود او مستغرق کار الہی
 چنین تا دور او ہم برس آمد
 الخ غانی کش آن محمود والا
 ز بہر عون منطلو مان دل تنگ
 شے بود او کہ از بخشایش وزور
 در ایاتش مغل رہ یافت این سونے
 بکیں می آمدند آن درختہ تہہ
 گر آن مدخل زیاں بودست و گرسود
 شد آن خورشید روشن نیز مستور
 پس از دے پور پوری بشائے
 ۱۵ رسر نو کر اکیسل شساں را

بہر خانہ نشاط و شادمانی
 نکس دیدی خیال فتنہ در خوب
 نہ ہستی کس از جنس مغل نام
 ہم از سنگ و ہم از گوہر چو کوسہ
 با مرش بندگاں در کار شاہی
 جہاں را نوبتے دیگر در آمد
 بخوشی کردہ بودش کار بالا
 غیاث الدین دنیاشد براونگ
 خرام پس پیل پسندید بر نمود
 بتاراج بضاعت گشت ریحونے
 ز شہ می یافتند از فروزش ہر
 گذشت آن روزگار و بودنے بود
 بہ برج خاک شد از بیت معمور
 بر آمد بر سریر کیقبادے
 معز الدین دنیاشد جہاں را

۱- نشاط زندگانی سہ - الخ غانی سماع - الخ غانی سہ - الخ غانی سہ - غیاث الدین دنیاشد
 سماع - غیاث الدین دنیاشد - ۱۰ - بتاراج بضاعت - بتاراج و بشارت - بتاراج و بطاعت -
 بتاراج و تطاول سہ ۱۲ - گرسود سماع لرح ۱۵ - معز الدین دنیاشد سماع - معز الدین دنیاشد

۱۔ سه سالی سکه او نیز در ضرب
 چو او هم خوش عشرت را عناں داد
 بہر پیمانہ پرے رختی در
 دو ماہی داد پس چون صورت خواب
 ہنوز آن صبح بود اندر تبا شیر
 چو بود این طفل در کار جہاں خام
 بفروزی دریں فیروزہ گوں مہد
 ز بہر خطبہ صدق و صلواتش
 چہ یارم گفت من وصف چتاں شاہ
 ۱۰۔ چو تلج خویشتن در سر بلندی
 ہنر بری بود ہنگام جو اسنے
 ز بس خونریز کافر در گذرہا
 ز لٹاں سوئے خونیں کردہ آہنگ
 از انجا برتتاراں راندہ کوشن
 ۱۵۔ بہر جائے کہ اسپش آب خوردہ
 بی تیغ چون پر طوطی در اں بوم
 زواجی داشت اندر شرق تا غرب
 بدو ہم چرخ دور ہمگت اں داد
 ہم آخر خفت چون پیمانہ شد
 چراغ کی قبادی شمس دیں تاب
 کہ شیرش و اگر فت این دایہ پیر
 جہاں بر نختہ کار سے یافت آرام
 سیر فیروز شد سرور عمد
 جلال الدین دنیا شد خطابش
 کہ بہت اندیشہ رازاں دست کوتاہ
 چو نام خویش و فیروز مندی
 نمودہ بر ہنر براں پہلوا سنے
 بر آب تیغ پل بستہ ز سرہا
 زدودہ در حد چرخ از سناں نگ
 بسے لالہ دمانیدہ ز سوسن
 ز محرابی بسے محراب کردہ
 پرانیدہ بسے سر چوں پر بوم

۱۔ سه سالی سکہ او نیز در ضرب۔ ۲۔ گرفت مرغ۔ ۳۔ صفناں جہاں شاہ جو ۱۳۔ در تیغ جو ۱۵۔ بہر جائیکہ اسپش آید۔ ۱۶۔ بہر جہاں پیش آید۔ ۱۷۔ بہر جہاں پیش آید۔ ۱۸۔ بہر جہاں پیش آید۔ ۱۹۔ بہر جہاں پیش آید۔ ۲۰۔ بہر جہاں پیش آید۔ ۲۱۔ بہر جہاں پیش آید۔ ۲۲۔ بہر جہاں پیش آید۔ ۲۳۔ بہر جہاں پیش آید۔ ۲۴۔ بہر جہاں پیش آید۔ ۲۵۔ بہر جہاں پیش آید۔ ۲۶۔ بہر جہاں پیش آید۔ ۲۷۔ بہر جہاں پیش آید۔ ۲۸۔ بہر جہاں پیش آید۔ ۲۹۔ بہر جہاں پیش آید۔ ۳۰۔ بہر جہاں پیش آید۔

بترکستان چہنساں ہندی نمودہ
 چوز انجسا بازا میں سوخ منادہ
 بتاب پنجہ بر بہاسے پنجاب
 ہلالِ ریش را روزتار روز
 چورواندر برآمد ہشت چہش
 ہی شد چوں کواکب در شریا
 ہراں کاسے کہ میجت انتظامش
 چوشد ہنگام تفتدیر الہی
 کہ تابستد جہاں زان تیغ چوں برق
 ۱۰ برآمد کرن بر برق افسر نجت
 ز عدل اتاق را پس ایست
 زمین عدل او شد قاف تا قاف
 بعزم رزم شکر ہر کجا راند
 بنجر و اد چندیں شیر سرکش
 ۱۵ بفیروزی درین زنگار کوسطح
 رعیت از آسایش چہاں داشت

کہ از ترکان بہندی جساں بودہ
 بقتل گہکسراں بازو کشادہ
 بطانرا چاشنی دادہ ز سرخاب
 فلک میجو است بدری عالم ہنوز
 ہمیکرد آسماں حاصل خراش
 ہمہ اسباب اقبالش ہتیا
 زد دولت پیش از ان میشت نظامش
 سپرد اندر کف او تیغ شاہی
 نہ چوں بے قوتماں از میدان زرق
 پدار الملک دہلی بر سر تخت
 گنج شرع از وسر ایست
 نہفتہ حرف بیدادی در طرف
 بآب تیغ گردنستہ بنشانہ
 چو خاشاکی کہ ریزندش بر آتش
 بے قلہ کشاد از بازو منسح
 کہ خلق آسایش دار الجنان داشت

۲۔ کسکراں حج ۳۔ باب ع ۶۔ بیش از مجموع ۱۵۔ یاری فتح سوج۔

۱۶۔ دارالامان ع ۳ حج = دارالجنان سراج ع ۳۔